

Paminklas „Partizanai žvalgyboje“

„Aš žinau, Niliuk, kad ir toliau grumsiuosi ne dėl savo vieno, bet dėl mudviejų garbės, kame Tu, Brangioji, lydėsi mane savais pergyvenimais ir sava malda“ – rašė partizanas Juozas Lukša Daumantas žmonai paskutiniame laiške. Juozas Lukša grįžo kovoti į okupuotą Lietuvą ir 1951 m. rugsėjo 4 d. žuvo išduotas, pakliuvęs į pasalą.

“...nes okupantai nė vieno iš mūsų nepasigailėjo. Ir negailės, ir plėš, ir alins mūsų tautą tol, kol ji neišmoks gintis taip, kaip bitės gina savo avilį, kol visi kaip vienas nepasitiks prieš su ginklu rankoje” – tardamas paskutinį žodį sakė partizanas Juozas Streikus.

Paminklas partizanams. Ievos
Budzeikaitės nuotr.

Lietuvos pokario partizanų kova už Lietuvos laisvę buvo išskirtinis reiškinys. Tai ne vien didvyriška kova su daug galingesniu priešininku, neteisėtai šeimininkavusiu Lietuvos žemėje. Tai ne vien bunkeriai, pasalos ir išdavystės, miestelių aikštėse suguldyti žuvusiųjų partizanų subjauroti kūnai. Tai ir daugybė asmeninių gyvenimo tragedijų, išskirtų šeimų, daug skausmo, tačiau ir daug tvirtybės, valios kovoti iki pabaigos. Tai herojiškas lietuvių tautos karas tada, kai daugeliui kitų Europos šalių jis jau buvo baigtas. Tai karas, kuriame buvo įrodyta, kad maža tauta gali būti labai stipri ir nepalaužiama iki pat šaknų.

Karas po karo truko devynerius metus, apėmė visą dabartinę Lietuvos teritoriją. Partizanai veikė pagal organizuotą struktūrą, dėvėjo nepriklausomos Lietuvos kariuomenės uniformas, 1949 m. vasario 16 d. pasirašė Lietuvos Laisvės kovos sąjūdžio deklaraciją. Partizaniniame kare dalyvavo apie 50 tūkst. partizanų ir jų rėmėjų, žuvo daugiau kaip 20 tūkst.

Siekiant įamžinti šį neeilinį mūsų istorijos laikotarpį Tėvynės partizanų kovos įamžinimo sąjunga siūlo Kryžkalnyje pastatyti paminklą Lietuvos partizanams. Šiai

idėjai pritaria Lietuvos kariuomenės vadovybė. Tai būtų pirmasis valstybės lygmens paminklas partizanams. Šiuo projektu siekiama ugdyti Lietuvos Respublikos piliečių patriotiškumą, pagarbą Lietuvos partizanams ir Lietuvos kariuomenei, gilinti istorines žinias.

Kryžkalis pasirinktas dėl palankios geografinės padėties ir todėl, kad Vakarų Lietuvos, tiksliau Raseinių krašto, partizanai Kęstutėnai Lietuvos partizanų sąjūdžiui vadovavo nuo 1947 metų. Kęstučio apygardoje buvo itin aukštas organizuotumo lygis, apygardos partizanų vadovybė vienijo Žemaitijos ir visos Lietuvos partizanus.

Paminklo (skulptūrinės grupės) projektas parengtas naudojant autentišką Lietuvos partizanų nuotrauką, kuri yra pavadinta „Partizanų žvalgyba“. Šia originalia skulptūra įprasminamas ir įamžinamas Lietuvos partizanų – karžygių nemarios Laisvės kovos atminimas, lietuvių tauta kviečiama būti budri, bet kuriuo metu pasiruošusi apginti savo valstybę, laisvę ir nepriklausomybę.

Projekto autorius – Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo gynėjas skulptorius Gintautas Lukošaitis. Be daugelio kitų darbų, Gintautas Lukošaitis sukūrė paminklą LLKS Prezidiumo pirmininkui generolui Jonui Žemaičiui-Vytautui (prie Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos) ir kaip parengiamąjį (signalinį) Kryžkalnio skulptūrinės grupės darbą – antkapinį paminklą partizanui dimisijos pulkininkui Leonui Laurinskui-Liūtui Tauragėje.

Paminklą planuojama pastatyti gyventojų paaukotomis lėšomis. Pirmuosius 10 tūkst. litų savo asmeninių santaupų paminklui pastatyti paaukojo a. a. partizano dim. plk. Leono Laurinsko-Liūto žmona Valerija Laurinskienė.

TĖVYNĖS PARTIZANŲ LAISVĖS KOVOS ĮAMŽINIMO SAJUNGA

Televizijos bokšto ir Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo gynėjai, Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai, ėmėsi iniciatyvos ir nusprendė įamžinti Lietuvos partizanų atminimą, tikėdamiesi, kad projektą parems kiti tėvynės patriotai. Tam tikslui buvo įkurta „Tėvynės partizanų laisvės kovos įamžinimo sąjunga“ (TPLKĮS).

Šiai kilniai misijai paskatino neseniai anapilin išėję partizanai dimisijos pulkininkai: a. a. Leonas Laurinskas-Liūtas ir a. a. monsinjoras Alfonsas Svarinskas.

Dim. plk. Leonas Laurinskas-Liūtas 1991 m. sausio 8-15 d., buvęs vienintelis iš likusių gyvų partizanų, drauge su kitais gynėjais buvo Lietuvos parlamento viduje, taip drąsindamas ir savo pavyzdžiu rodydamas ištikimybę priesaikai, kurią jis davė 1945 metais. Leonas Laurinskas-Liūtas, Lietuvos parlamento gynėjams paliko partizanų ryšininkų išsaugotą Kęstučio apygardos partizanų originalią vėliavą, prie kurios prisiekę jie ėjo į mūsų karo po karo metu. Leonas Laurinskas-Liūtas 1989 m. gegužės 7 d. Varniuose, atidengiant pirmąjį okupuotoje Lietuvoje paminklą Lietuvos partizanams, pažymėjo, kad partizanas yra nepalaužiama tautos dalis.

Pagrindinis TPLKĮS tikslas - tinkamai įamžinti visos Lietuvos partizanų didvyrišką ginkluoto pasipriešinimo kovą su sovietiniais okupantais ir puoselėti jų garbingą atminimą.

LKK LK Strateginės komunikacijos departamento informacija

Prisidėti prie paminklo partizanams idėjos įgyvendinimo Jūs galite aukodami nurodytoje sąskaitoje.

„Tėvynės partizanų laisvės kovos įamžinimo sąjunga“

į/k 303472436

Sąskaitos numeris: LT 47 7300 0101 4220 5090.

Adresas: Pamėnkalnio g. 13

Vilnius LT - 01114

Kontaktai:

Tel. +370 687 74413

El. p. info@kryzkalnispartizanai.lt